

**БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра теоретического и славянского языкознания**

**БРАНОВЕЦ
Павел Сергеевич**

**СЕМАНТЫЧНАЕ РАЗВІЩЁ ПРАСЛАВЯНСКАГА *LIK-
У ЧЭШСКАЙ і БЕЛАРУСКАЙ МОВАХ**

Аннотация к дипломной работе

Научный руководитель:
кандидат филологических наук
доцент Ивашина Наталья Васильевна

Минск, 2016

РЭФЕРАТ

Бранавец Павел Сяргеевіч

СЕМАНТЫЧНАЕ РАЗВІЦЦЁ ПРАСЛАВЯНСКАГА *LIK- У ЧЭШСКАЙ І БЕЛАРУСКАЙ МОВАХ

Аб'ём: 69 старонак, 7 табліц, 3 дадаткі, 78 крыніц.

Ключавыя слова: ЛЕКСІАЛОГІЯ, СЕМАНТЫКА, ЗНАЧЭННЕ, СЕМАСІЯЛОГІЯ, ЭТЫМАЛОГІЯ, СЕМАНТЫЧНАЯ ДЭРЫВАЦЫЯ, СЕМАНТЫЧНАЯ РЭКАНСТРУКЦЫЯ, МАТЫВАЦЫЯ, СЛОВАЎТВА-РЭННЕ, ЧЭШСКАЯ МОВА, БЕЛАРУСКАЯ МОВА, ПРАСЛАВЯНСКАЯ МОВА, КОЛЬКАСЦЬ, ТЭРМІНАЛОГІЯ.

Аб'ект даследавання: кантынуанты прасл. **liciti (se)* і **likъ (*lice)* на розных этапах станаўлення чэшскай і беларускай моў (2 і 4 адзінкі адпаведна), дэрываты прасл. кораня **lik-* у сучасным слоўніку дадзеных моў (адпаведна 108 і 169 адзінак).

Мэта даследавання: рэканструяваць і апісаць шляхі семантычнага развіцця праславянскага кораня **lik-* у чэшскай і беларускай мовах, даць параўнальную характарыстыку рэканструяваных дэрывацыйных гнёздаў.

Метады даследавання: выбарка і аналіз слоўніковых дэфініций, апісанне, параўнанне, дэдукцыя, структурны метад.

Вынікі даследавання: прадстаўлены агляд актуальных славістычных даследаванняў у галіне лексічнай семантыкі, лексіка-семантычнай рэканструкцыі, семантычнай дэрывацыі (Беразовіч А. Л., Варбат Ж. Ж., Залізняк Анна А., Сцярнін І. А., Папова З. Д., Рахіліна А. В., Плунгян В. А., Талстая С. М., Якубовіч М.); пададзены агляд асноўных праблемам семантычнай рэканструкцыі і этымалогіі прасл. **lik-*; праведзены аналіз семантычнага развіцця базавых адзінак з кампанентам **lik-* у чэшскай і беларускай мовах, разгледжаная семантыка **lik-*, рэалізаваная ў дэрыватах дадзеных адзінак; праведзенае супастаўленне атрыманых вынікаў; былі сформуляваныя некаторыя высновы гісторыка-этымалагічнага характару.

Актуальнасць даследавання: упершыню ў якасці аб'екта асобнага даследавання разгледжаная этымалогія і семантычная дэрывацыя прасл. кораня **lik-* з мэтай верыфікацыі папярэдніх этымалагічных і гісторыка-лексікалагічных даследаванняў.

Галіны прымянеяния: 1) распрацоўка далейшых прац па семантычнай рэканструкцыі, семантычнай дэрывацыі, этымалогіі, лексічнай і семантычнай тыпалогіі; 2) стварэнне слоўніковых гісторычных, этымалагічных даведнікаў; 3) уключэнне ў навучальны працэс (матэрыял для практычнага разбору ў рамках курсаў лексікалогіі, семантыкі, этымалогіі).

РЕФЕРАТ

Брановец Павел Сергеевич

СЕМАНТИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ ПРАСЛАВЯНСКОГО *LIK- В ЧЕШСКОМ И БЕЛОРУССКОМ ЯЗЫКАХ

Объем: 69 страниц, 7 таблиц, 3 приложения, 78 источников

Ключевые слова: ЛЕКСИКОЛОГИЯ, СЕМАНТИКА, ЗНАЧЕНИЕ, СЕМАСИОЛОГИЯ, ЭТИМОЛОГИЯ, СЕМАНТИЧЕСКАЯ ДЕРИВАЦИЯ, СЕМАНТИЧЕСКАЯ РЕКОНСТРУКЦИЯ, МОТИВАЦИЯ, СЛОВООБРАЗОВАНИЕ, ЧЕШСКИЙ ЯЗЫК, БЕЛОРУССКИЙ ЯЗЫК, ПРАСЛАВЯНСКИЙ ЯЗЫК, КОЛИЧЕСТВО, ТЕРМИНОЛОГИЯ.

Объект исследования: континуанты прасл. **liciti (s)e* и **likъ (*lice)* на разных этапах становления чешского и белорусского языков (2 и 4 единицы соответственно), дериваты прасл. корня **lik-* в современном словаре данных языков (соответственно 108 и 169 единиц).

Цель исследования: реконструировать и описать пути семантического развития праславянского корня **lik-* в чешском и белорусском языках, дать сравнительную характеристику реконструированных деривационных гнёзд.

Методы исследования: выборка и анализ словарных дефиниций, описание, сравнение, дедукция, структурный метод.

Результаты исследования: представлен обзор актуальных славистических исследований в области лексической семантики, лексико-семантической реконструкции, семантической деривации (Березович Е. Л., Варбот Ж. Ж., Зализняк Анна А., Стернин И. А., Попова З. Д., Рахилина А. В., Плунгян В. А., Толстая С. М., Якубович М.); приведен обзор основных проблем семантической реконструкции и этимологии прасл. **lik-*; проведен анализ семантического развития базовых единиц с компонентом **lik-* в чешском и белорусском языках, рассмотрена семантика **lik-*, реализованная в дериватах данных единиц; проведено сопоставление полученных результатов; были сформулированы некоторые выводы историко-этимологического характера.

Актуальность исследования: впервые в качестве объекта отдельного исследования рассмотрена этимология и семантическая деривация прасл. корня **lik-* с целью верификации предыдущих этимологических и историко-лексикологических исследований.

Сфера применения: 1) разработка дальнейших работ по семантической реконструкции, семантической деривации, этимологии и семантической типологии; 2) создание словарных исторических, этимологических справочников; 3) включение в обучающий процесс (материал для практического рассмотрения в рамках курсов лексикологии, семантики, этимологии).

SUMMARY

Pavel Branavets

SEMANTIC EVOLUTION OF THE PROTOSSLAVIC *LIK- IN THE CZECH AND BELARUSIAN LANGUAGES

Thesis: 69 pages, 7 tables, 3 appendices, 78 sources.

Keywords: LEXICOLOGY, SEMANTICS, MEANING, SEMASEOLOGY, ETYMOLOGY, SEMANTIC DERIVATION, SEMANTIC RECONSTRUCTION, MOTIVATION, WORD FORMATION, CZECH LANGUAGE, BELARUSIAN LANGUAGE, PROTOSSLAVIC LANGUAGE, QUANTITY, TERMINOLOGY.

The Object of the research: the continuants of protoslav. **liciti (sę)* and **likъ (*lice)* at different stages of formation of the Czech and Belarusian languages (2 and 4 units), derivates of protoslav. root **lik-* in modern lexicon of these languages (108 and 169 units).

The Purpose of the research: to reconstruct and to describe the ways of semantic evolution of protoslavic root **lik-* in the Czech and Belarusian languages, to give comparative characteristics of reconstructed derivates' groups.

The Methods used: sampling and analysis of dictionary definitions, description, comparison, deduction, structural method.

The obtained results: the review of current research in Slavic lexical semantics, lexical-semantic reconstruction, semantic derivation is provided (Berezovich A. L., Varbot Zh. Zh., Zaliznyak Anna A., Sternin I. A., Popova Z. D., Rahilina A. V., Plungyan V. A., Tolstaya S. M., Jakubowicz M.); the review of the main problems of semantic reconstruction and etymology of protoslav. **lik-* is given; semantic evolution of the basic units of the component **lik-* in the Czech and Belarusian languages is described, semantics **lik-* implemented in the derivates of these units is analyzed; the comparison of the obtained results is made; some conclusions of historical and etymological character are formulated.

The relevance of the research: for the first time the object of a separate research is the etymology and semantic derivation protoslav. **lik-* root in order to verify the previous etymological, historical and lexical studies.

The practical significance: 1) further research of the reconstruction of semantic reconstruction, semantic derivation, etymology and semantic typology; 2) the creation of vocabulary, historical, etymological reference books; 3) inclusion in the learning process (the material can be used in the courses of lexicology, semantics, etymology).